לא שנו אלא בקדשי הגבול אבל ביוחסין לא ורבי יוחנן אמר אפילו ביוחסין ואזדא רבי יוחנן לטעמיה דא"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן מלקין על החזקות סוקלין ושורפין על החזקות ואין שורפין תרומה על החזקות מלקין על החזקות כרב יהודה דאמר רב יהודה הוחזקה נדה בשכינותיה בעלה לוקה עליה משום נדה סוקלין ושורפין על החזקות כדרבה בר רב הונא דאמר רבה בר רב הונא איש ואשה תינוק ותינוקת שהגדילו בתוך הבית נסקלין זה על זה ונשרפין זה על זה א"ר שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא מעשה באשה שבאת לירושלים ותינוק מורכב לה על כתיפה והגדילתו ובא עליה והביאום לבית דין וסקלום לא מפני שבנה ודאי אלא מפני שכרוך אחריה ואין שורפין תרומה על החזקות דאמר ר' שמעון בן לקיש שורפין על החזקות ור' יוחנן אומר אין שורפין ואזדו לטעמייהו דתנן תינוק שנמצא בצד העיסה ובצק בידו ר"מ מטהר וחכמים מטמאין מפני שדרכו של תינוק לטפח והוינן בה מאי טעמיה דר"מ קסבר רוב תינוקות מטפחין ומיעוט אין מטפחין ועיסה בחזקת טהרה עומדת וסמוך מיעוטא לחזקה איתרע ליה רובא ורבנן מיעוטא כמאן דליתא דמי רובא וחזקה (א) רובא עדיף אר"ל משום רבי אושעיא זו היא ששורפין עליה את התרומה ר' יוחנן אמר אין זו חזקה ששורפין עליה תרומה אלא איזו חזקה לרבי יוחנן ששורפין עליה את התרומה כדתנן עיסה בתוך הבית ושרצים וצפרדעים מטפלין שם ונמצאו חתיכות בעיסה אם רוב שרצים טמאה אם רוב צפרדעים טהורה תניא כותיה דרבי יוחנן שני דברים אין בהם דעת לישאל ועשאום חכמים כמה שיש בהם דעת לישאל תינוק ועוד אחרת תינוק הא דאמרן ועוד אחרת מאי היא עיסה בתוך הבית ותרנגולים ומשקים טמאים שם ונמצאו

נקורים

לא שנו. דסמכינן אכרוזין אלא לקדשי הגבול אם כהן הוא אוכלים בקדשי הגבול משהביא ראיה על אשה זו שהיא כשירה לכהונה סומכין על הבנים הכרוזין אחריה לומר בניה הן ואינן חללין: אבל ליוחסין. אם יש כהן בנות אינן נישאות לכהנים עד שיביאו ראיה שהן בנותיה של זו: ור' יוחנן אמר אפילו ליוחסין. סמכינן אחזקה שהן כרוזין אחריה: ואזדא רבי יוחנן לטעמיה. דאמר סמכינן אחזקה שהוחזקו ליכך אלא בחזקת שהיא אמו אפילו לענין דיני נפשות ליסקל ולישרף זה על זה כדלקמן וכ"ש ליוחסין להכשר כהונה: מלקין על החזקות. על דבר שאנו מחזיקים כן ואפילו אין עדות בדבר: שורפים וסוקלין כו'. כדמפרש להו ואזיל: ואין שורפין תרומה על החזקות. דבר שהוא טמא מתוך חזקה ולא מתוך שהוא ראיה ונגע בתרומה כגון תינוק שהוא סתמא מוחזק טמא שמתפש באשפה שיש שם נבילות ושרצים ונגע בתרומה אין שורפין אלא תולין כדמפרש טעמא כדאמרינן העמד עיסה על חזקת טהרה ואילו הוא ממיעוט תינוקות (הוא) שלא טיפח: הוחזקה נדה בשכינותיה. שראו שכינותיה שהיא היום היתה מלובשת בגדי נדותה: איש ואשה תינוק ותינוקת שהגדילו בתוך הבית. בחזקת שהיא אמו ואלו בניהם ואין אנו מכירין בהם בעדות גמורה: נסקלין זה על זה. אם בא הבן על האשה נסקל הבן עליה משום בא על אמו והיא עליו: ונשרפין זה על זה. אם בא האיש על הבת דבתו בשריפה: ותינוק מורכב על כתפה והגדילתו. בחזקת בנה: ובצק בידו. בידוע שנטל מן העיסה: לטפח. בשרצים ונבלות שבאשפה: סמוך מיעוטא. דאין מטפחים לחזקה דעיסה ואיתרע רובא דמטפחין דלר' מאיר לא בטיל מעוטא לגמרי דשמעינן ליה (נדה דף נג.) דחייש למיעוטא הילכך במקומו עומד וכי משכח מידי לאיצטרופי בהדיה מצטרף: מיעוטא כמאן דליתיה דמי. דבטיל ליה לגבי רובא ורבנן לטעמייהו דלא חיישי למיעוט (שם): זו היא ששורפין עליה את התרומה. (ב) חזקה ששורפין עליה את התרומה חזקת תינוקות שמחזיקין לטפח שורפין עליה תרומה דהאי מטמאין דקאמרי רבנן לשרוף קאמרי: אין זו חזקה ששורפין כו'. וכי אמרי רבנן לתלות קאמרי: שרצים. גב הדומה לצפרדע הגב טמא והצפרדע טהור: מטפלים שם. עושים נפולין נפולין חתיכות חתיכות: ונמצאו חתיכות בעיסה. ואין ידוע אם של שרצים או של צפרדעים: אם רוב שרצים. אם הבית מוחזק להיות שרצים מצויים שם יותר מצפרדעים טמא אף לישרף דחזקה ורובא דאיתיה קמן הוא אבל הכא דתינוק רובא דליתיה קמן הוא: כותיה דר' יוחנן. דאמר מטמאין דרבנן לתלות: כמי שיש דעת לישאל. וקי"ל (נדה דף ד:) ברה"י ספיקו טמא ודבר שאין בו דעת לישאל קי"ל (שם) דאפילו ברה"י ספיקו טהור:

נקורים

לא שנו אלא בקדשי הגבול. לפי' רש"י הא דאמרינן דמהני כרוזין היינו דוקא לתרומה שאם הוא כהן והביא ראיה על האשה אין צריך להביא ראיה על הבנים להאכילן בתרומה וקשה דמשמע דמכל מקום צריך שיהו כרוזין להאכילן בתרומה ובפרק האשה שנתארמלה (כתובות דף כה:) אמרינן האומר בני זה וכהן הוא נאמן להאכילו בתרומה ואינו נאמן להשיאו אשה (ג) אלמא לא בעינן שיהו כרוזין אחריה ויש לומר דרבא תנא הוא ופליג ורבינו תם פירש דרב ספרא כמאן דאמר (שם כד:) אין מעלין מתרומה ליוחסין ולכך נאמן להאכילו תרומה כיון דבידו הוא ומתני' דהכא סברה כמאן דאמר (שם) מעלין מתרומה ליוחסין והכא הכי פירושו לא שנו אלא בקדשי הגבול פירוש בכל דבר קדושה כגון לתרומה ולנשיאת כפים ולהשיאו אשה אבל ליוחסין לא כלומר לסקול על ידו דקאמר זה הבן וזו אמו והבן בא עליה לא מהימן והיינו דקאמר ואזדא רבי יוחנן לטעמיה דאמר סוקלין ושורפים על החזקות ולפירוש הקונטרס אבל ליוחסין כגון להיות משמש בנו על גבי המזבח לא מהימן צריך לומר דהכי מייתי ראיה סוקלין ושורפין על החזקות וכל שכן דנאמן ליוחסין: שדרכו של תינוק לטפח. פירש בקונטרס לטפח באשפה וא"ת כיון שהתינוק אינו ודאי טמא אם כן אמאי נקט תינוק שנמצא בצד העיסה לינקוט שנגע בעיסה ועוד קשה דאמרינן בתוספתא (דטהרות פ"ג ע"ש) מפני מה אמרו שהתינוק טמא משום דנשים נדות מגפפות ומנשקות אותו והכא מפרש משום דמטפחין באשפה לכך פירש ר"ת שהתינוק ודאי טמא כדמפרש בתוספתא ולכך נקט שנמצא בצד העיסה ובצק בידו דהשתא ספק הוא אם נטלה מן העיסה וטימא את העיסה או שמא אדם טהור נכנס לשם ונטל את העיסה ונתן לתינוק ובהא פליגי ר' מאיר ורבנן דר' מאיר מטהר דתלינן באדם טהור וחכמים מטמאין מפני שדרכו של תינוק לטפח פי' בעיסה ויש לנו לומר שנטלה ובכי האי גוונא פליגי בתוספתא גבי תינוק שנמצא בצד הכבר ופוסנים בידו ואינו יודע אם התינוק נטלן או אדם טהור נתנן לו ר' מאיר מטהר וחכמים מטמאין: סמוך מיעוטא לחזקה ואיתרע ליה רובא. פירוש והוי רוב כמאן דליתיה וקשה דבריש פרק בתרא דיבמות (דף קיט.) אמרינן גבי האשה שהלך בעלה למדינת הים וצרתה עמו ושמעה האשה שמת בעלה ר' מאיר אומר לא תנשא ולא מתיבמת לפי דרוב נשים מתעברות ויולדות ואיכא למימר שהצרה שהלכה עמו ילדה והויא האשה שנשארה פטורה מן היבום ומיעוט מפילות ילדיהן וקאמר ר"מ דאמרינן סמוך מיעוטא לחזקה שהרי היתה בחזקת זקוקה ליבום כשהלך בעלה למדינת הים ולא היה לו בנים והוה ליה פלגא ופלגא כלומר דמיעוטא וחזקה חשובין כנגד אותן רוב דנשים מתעברות ויולדות והוה פלגא ופלגא ולא תנשא ולא תתייבם וכמו כן אית לן למימר הכא וכי תימא דאין הכי נמי והא דמטהר רבי מאיר היינו משום דתינוק אין בו דעת לישאל וכל ספק שאין בו דעת לישאל אף ברשות היחיד ספיקו טהור דהא בהדיא אמרינן בסמוך בשמעתין דעשאוהו חכמים כמי שיש בו דעת לישאל וי"ל שאין זה רוב חשוב אלא רוב גרוע לכך מרעי ליה מיעוטא וחזקה ותדע שאין חשוב מדאמרינן בסמוך עשאוהו חכמים כמי שיש בו דעת לישאל ולכך מטמאין את העיסה ואי הוה רוב חשוב אפילו אין בו דעת לישאל הוה לן לטמויי וע"כ צריך לומר כן דאם לא כן קשה אליבא דרבנן דהא רבנן קאמרי התם גבי הלך בעלה למדינת הים ושמעה שמת תנשא דקסברי דמיעוט כמאן דליתיה דמי ורובא וחזקה רובא עדיף ואם כן אמאי קאמר הכא רבי יוחנן אליבא דרבנן אין זו חזקה ששורפין עליה תרומה אלא שמע מינה שאין זה רוב חשוב ולפיכך התם דרוב חשוב תנשא (ולפי זה ניחא מה שמקשים העולם דקשה להו גבי שני דברים אין בו דעת לישאל ועשאוהו כמי שיש בו דעת לישאל וקא חשיב דתינוק ומקשין מאי איריא שיש בו דעת לישאל תיפוק ליה משום דסבירא להו לרבנן במיעוטא כמאן דליתיה ורובא וחזקה רובא עדיף וא"כ אפילו אין בו דעת לישאל טמא דהא אין זה ספק טומאה אלא ודאי טומאה ש"מ שאין זה רוב חשוב ואי לאו דעשאוהו חכמים כמי שיש בו דעת לישאל לא היו מטמאים):

רבי

מסורת הש"ס

א) כתובות עב., ב) טהרות פ"ג מ"ח נדה יח:, ג) חולין פו., ד) יבמות קיט: נדה יח., ה) [בכתי' ואר"ל. וברש"ש כתב דכצ"ל], ו) [בכתי' נוסף: חזקה, וכ"ה בנדה], ז) [צ"ל כדתניא], ח) [כר"ן: אם כהנים הם], ט) [כר"ן: אמן], י) [כר"ן: מוחזקין בו שהוא כן], כ) רש"ש מ"ג, ל) [צ"ל שמוחזקין, רש"ש], מ) [צ"ל עשויין, רש"ש], נ) [צ"ל דרבי, וכ"ה בדפו"ר. וכ"ה להדיא בתוס' בכתובות ובתוס' הרא"ש. וכן בהמסמך], ס) [שם כה ע"ב], ע) [אולי צ"ל היכא דקאמר], פ) [ועי' היטב תוס' כתובות כה: ד"ה נאמן], צ) [בתוס' טוך ובר"ן: מן העיסה, וכנלע"ד], ק) [לא נמצא, ועיין ברש"ש. ובתוס' בנדה יח: ובחולין פו. הביאו כעין זה ממשנה דטהרות פ"ג מ"ז], ר) [נדה ד: סוטה כח:], ש) גליון, ת) [בדפו"ר: תינוק], ת) [בדפו"ר טפך: אלא].

הגהות הב"ח

(א) גמ' רובא עדיף. נ"ב עיין ב"ב דף נג יש ב' סברות איזהו עדיף: (ב) רש"י ד"ה זו היא וכו' התרומה זו היא חזקה: (ג) תוס' ד"ה לא וכו' להשיאו אשה דברי רבי אלמא לא:

מוסף רש"י

הוחזקה נדה בשכינותיה. שראוה לובשת בגדי נדות, בעלה לוקה עליה משום נדה. אם התרו בו (כתובות עב.). שדרכו של תינוק לטפח. ידיו באשפות בשרצים מצויים שם וטימא את העיסה שאנו רואין שנגע בה (חולין פו.). וסמוך מיעוטא לחזקה. והוה להו לטהר תרי, ורובא לחודיה לטמא ואין אחד עומד במקום שנים (נדה יח:). זו היא ששורפין עליה את התרומה. חזקה זו שאנו מחזיקין שהם רוב תינוקות מטפחין, חזקה גמורה החזיקוה לעשותה כודאי ולשרוף עליה תרומה (שם.).

עין משפט נר מצוה

צח א מיי' פ"כ מהלכות א"ב הלכה ז טוש"ע אה"ע סימן ג סעיף ו בהגה"ה:
צט ב מיי' פ"א מהל' איסורי ביאה הל' כ טוש"ע אה"ע סי' ג סעיף ו וסימן יט סעיף א:
ק ג מיי' שם הל' כב סמג לאוין קיא טוש"ע יו"ד סי' קפה סעיף ג:
קא ד מיי' שם הל' כ:
קב ה מיי' פט"ו מהל' שאר אבות הטומאות הלכה ג:
קג ו מיי' שם הל' ה:
קד ז מיי' שם הל' ד:

מוסף תוספות

א. דאין זו מחלוקת חדשה. תוס' הרא"ש. ב. דכל מידי דשייך לכהונה קרי קדשי הגבול. שם. ג. לאו היינו להשיאו אשה אלא יוחסי קירבה דעריות. תוס' טוך. ד. ואע"פ שלא נמצא בצק בידו מטמאין חכמים דתניא וכו'. ולא נקט הכא בצק בידו אלא לרבותא דר"מ דאפ"ה תולין באדם טהור. שם. ה. דטיפות שייך באוכלים ומשקין, כדאמרי' וכו'. שם. ו. אע"פ שאין השושנים אלא ממקום הטומאה טהור וכו', אע"פ שסתם תינוק טמא היינו ממגע נדה, והתם טהור היינו מטומאת מת קאמר, א"נ מיירי בתינוק וכו' ע"ש. שם. ז. דהוי כפלגא ופלגא וליחשב ספק טומאה. תר"פ. ח. דרוב תינוקות מטפחין לא הוי רוב גמור, ומשום דנראה כאילו הוא רוב עשאוהו כמו שיש בו דעת לישאל. תוספות חולין פו: ד"ה סמוך (ועי' עוד תוס' נדה יח: ד"ה מיעוטא).

תוס' ר"י הזקן

[בקדשי הגבול]. שאם כהן הוא אוכלים בנים בקדשי הגבול. אבל. אם יש בנות אינן נישאות לכהונה עד שיביאו ראיה שהן בנותיהן של זו. ואפילו ליוחסין. סמכינן אחזקה דהואיל וברוכין אחריה בחזקת אמן הן אפילו לענין דיני נפשות כדמפרש ואזדא ר' יוחנן לטעמיה.